

groznej nesreči svojih bratov za Reno, pomnožili so svoje nasadke, misléč, da se zmagovalci zdaj na nje obrnejo; a ti so bili mirni, poklavši domá vse, karkoli je nosilo rimsko imé. Cesar Avgust se ni dal utolažiti, ko so mu prinesli poročilo o tem, kar se je zgodilo. Ne imajoč miru ne po dnevi ne po noči, ruval si je lasé z glave neprestano klicajoč: „Vare, Vare, daj mi moje legije nazaj!“

Tako je oprostil Herman svojo domovino sužnosti ter postal načelnik národu; ali nehvaležnost mu je bila plačilo za to: deset let potem je bil umorjen od svojih sorodnikov, ker so ga imeli na sumu, da hlepi po samovladi.

J. V.

Jesen.

Dnevi se krajšajo, noč je daljša, in vsa narava nagiblje se že svojemu mrtvilu; vendar pa ima jesen še marsikaj, kar človeka razveseljuje. Kar je v človeškem življenji možka dōba ostarelih ljudi, to je v naravi jesen. V možkeji dōbi uživaš, kar si si v mladosti pridobil. Ako je bila tvoja mladost srečna in nisi v mladosti zlatega časa zamujal, potem bodeš v možkeji dōbi srečen in bodeš veselo užival plod svojega težavnega in večletnega delovanja.

Priden delavec, ako ni spomladi in po leti zamujal zlatega časa, ako je pridno delal in sejal, jeseni uživa obile darove božje narave.

Akoravno so jesenski dnevi že bolj neprijetni in hladnejši, pa vendar se radujemo polnih, s sladkim sadjem ovenčanih dreves, polnih grozdov na zelenih brajdah. Kako veličastno se svetijo vrhovi daljnih goric! Trōpa ljudi gre vriskaje in prepevaje v gōro. Resnobno in zadovoljno koraka pred družino stari gospodar, oprtav nese brento, in vesel pogleduje za seboj mlade ljudi, brhke mladeniče in zdrave deklice. Prišel je veseli čas trgatve, čas pridelka zlate kapljice.

Pač je to najlepši čas, kadar gre vinogradnik v vinograd, da obira in trga sladko grozdje, katerega se šibijo trte, privezane na kōlje. Le poglejte tam vesele deklice, kako zadovoljne hodijo s kablico v roki od trte do trte, od grozda do grozda! In kako je vinogradnik marljiv, ker že ves predpóludne gnjeda in iztiska lepe rumene jagode, da se v curkih cedí sladki mošt v veliko kad, kakor plačilo za njegov težki trud! Iz mošta je pozneje vino. Zares veliko bogastvo in neskončno modrost božjo nam kaže narava v majhenih grozdovih jagodicah! Čiste kakor kristal nam jih daje narava v raznih bojah, njihov sok nam čelí sladkost in krepi naše telo, ako ga zmerno uživamo. Slabemu otroku vlijejo oče nekoliko kapljice dobrega vina v vodo, in kmalu se čuti močnejšega; starček pa še celó delati ne more, predno ne izpije kozarec dobre vinske kapljice.

Toda jesen prihaja vendar vedno le bolj tiha in meglena.

Kako si otožno, jesensko nebó!

Pod taboj vse hira,

Vse véne, umíra;

Življenje jemlje slovó.

Hripavi žrjavi

Visoko kričé, na južno hité.

Poglej drevó, zeleno peró,
 Že rumenéch se suší,
 Cvetica samica
 Na trati medlí!

Kaj pa je vam, preljube ptice, da sedaj tako na naglem vse molčíte? Ti slavljени slavec, ki si tako sladko prepevaje spomladi navduševal mladeniča, kako mrklo posedaš med brstjem! Ti veseli skorjanec, ki si za zgodnjega jutra in za poznega večera visoko krožéč v obzorji mladim in starim pozdigoval srea, kako sanjávo čepiš ob grudi zemlje! Ti ljuba prepelica, ki si za večernega hlada tako glasno klicala kmetiča v vas, kako potrto se vtikaš v rázor! Ti naglokrila lastovka, ki si bila ponižnej kmetskej hišici pod nastrešek nanosila gnezdice, kako nemirno in hlastno sukaš s svojo mlado zaréjo okolu bele, vaške cerkvice! In ve prijazne tovarišice vse, od uljudne pénice, ki je dobro žgoléla v grmu, pa do plenolovne postolke, ki se je vozila po zraku, ve, ki ste bile iz tujih krajev priromale k nam, gnezditi pri nas ter s svojim prijetnim, ne-utrujenim prepevanjem oživljat naše polje, gozde, ledine in podnebje, ter vedrit in razveseljévat nam srcé, kako tožno in medlo sedaj pomolkujete vse! Vem, mrzel veter povleka po rujavečej ravnini, gosta jesenska megla níže in globeje léga v doline, da solnce rudí samo vrhove goram; žetev je s polja, žito v prédalih; po njivah molí samo bodeče strnišče; povsod je tako prazno!

Ptice se nádejo, da se bliža čas, ko bi morale hudo prezébati in stradati. In hipoma začnó sanjati o milejšej domovini, kjer je z živežem miza bogateje pokrita. In zbiraje se v čete, vzdigavajo se tudi že v ozračje, pa se zopet pospuščajo nazaj doli, kakor bi jim vendar pretežko bilo, da bi se ločile od prijaznih, priljubljenih jim krajev, kjer so skozi jasno poletje tako mirno prebivale in gnézdile.

Ali mahom se jim iz srede začuje glasen klic za znamenje na odhod. In krilati pevci se z lahka poženó više in više v zrake. Kmalu letéch proti jugu, potegnejo se v tankej in dolgej črti, dalje, da se pozornemu očesu vidi, kakor kak pomenljiv pomišljaj na prostranej, nebesnej pôli. Dalje ter dalje lete čez potoke in reke, čez goré in dole, da, čez široke dežele, čez sinje morje!

Tačas se toži tudi nekateremu človeku; duša mu skopraí od sladko-otožnih, hrepenečih željá. Povzdignil bi se rad, kakor ptič v zračne višave, in plaval za njimi, v tuje, neznane vzorne daljave, da tamkaj pozabi bridkih prevár, katere je bil tukaj doživel.

To se vé, da tak, oziraje se za ptičjim vlakom ne misli na težave in nevarnosti, kakoršne preté popotnim. Malo je namreč ptic, ki potujejo samo po dnevi; večina jih tudi po noči dalje veslá brez spanja, brez počivanja! In koliko je to potovanje, kakó čudovito! Kaj je, ki tem pozračnim bivalcem kaže tir, po katerem gotovo prispévajo do zaželenega smotra? Kaj jih uči reda, katerega se potoma tako pravilno držé?

Tú nahaja ubogi človek, ki ima pamet in um, samo reven izraz, da odeváje ž njim svojo nevednost, more samo reči: to je nagnótte! O, ta nagib pa je tak, da lahko pogreša vsak kompas in vse preračunjevanje. Tú ja meja, preko katere tudi najbistroúmnější naravoslovec ne nahaja nobene brví, in mora se čuditi premodrej roki božjej, ki gospoduje in vlada v vsej naravi.